

УНІВЕРСАЛЬНІСТЬ ТВОРЧОСТІ БОРИСА РОМАНОВИЧА ГМИРІ

В статті висвітлено постать одного з найславетніших українських співаків минулого століття Бориса Романовича Гмирі, чие ім'я стало поряд з такими іменами, як: С. Крушельницька, Ф. Шаляпін, Тітта Руффо, Е. Карузо, О. Мишуга, М. Менцинський, М. Голінський, І. Маланюк, І. Козловський та ін. Його називали Великим Борисом⁹, талант – дивовижним, голос – басса-абсолюто¹⁰, а звукову емісію ідеальною й ніким неперевершеною до сьогодні в світовій практиці. Він міг вільно й прекрасно співати баритональні партії Князя Ігоря в опері О. Бородіна «Князь Ігор» і Остапа в опері М. Лисенка «Тарас Бульба». Однак надмірне навантаження оперними партіями небасового діапазону вважав шкідливим і таким, що може призвести до деградації голосу. [2, с. 333].

Ключові слова : патріотизм, басса-абсолюто, вокаліст-титан, співак-філософ, Борис Гмиря.

Михаил Стефанюк

УНІВЕРСАЛЬНОСТЬ ТВОРЧЕСТВА БОРИСА РОМАНОВИЧА ГМЫРИ

Статья посвящена личности одного из наиболее известных украинских певцов прошлого столетия Бориса Романовича Гмыри, чье имя называли в ряду таких имен, как: С. Крушельницкая, Ф. Шаляпин, Титта Руффо, Э. Карузо, А. Мишуга, М. Менцинский, М. Голынский, И. Маланюк, И. Козловский и др. Его называли Великим Борисом, талант – удивительным, голос – басса-абсолюто, а звуковую эмиссию идеальной и никем непревзойденной до сегодня в мировой практике. Он мог свободно и прекрасно петь баритональные партии Князя Игора в опере А. Бородин «Князь Игорь» и Остапа в опере Н. Лысенко «Тарас Бульба». Однако непомерную перегрузку оперными партиями небасового диапазона считал вредной и такой, что может привести к деградации голоса.

Ключевые слова : патриотизм, басса-абсолюто, вокалист-титан, певец-философ, Борис Гмыря.

⁹ Юнеско в Посланні від 11.09. 2003 констатувало це як безапелляційний факт.

¹⁰ Мною запропонований термін ґрунтується по-перше, на висловах самих слухачів митця, по-друге, співак-філософ в епістолярній спадщині вказує на ретельне, абсолютне вичищення слова від дилетантизму. по-третє, він подає свою власну вокальну майстерню магістрально зачыпаючи композиторський цех П. Чайковського. – «Хороший, навіть видатний голос становить лише десять відсотків того, що необхідно справжньому співакові».

THE VERSATILITY OF THE WORKS OF BORIS ROMANOVICH

HMYRYA

In the article highlights one of the most famous Ukrainian singers of the last century Boris Romanovich Hmyria whose name was along side such names as S. Krushelnytska, F. Chaliapin, Titta Ruffo, E. Caruso, O. Mishuga, M. Menzinsky, M. Golinskii , I. Malanyuk , I. Kozlovsky and others. He was called the great Boris, talent – amazing , voice – basso-absolute and perfect sound emission is nobody unmatched in the world today's practice. He could freely and beautifully sing baritone parts Prince Igor in the opera O. Borodin «Prince Igor» and Ostap in the opera M. Lysenko «Taras Bulba». However, excessive load operatic roles not considered harmful bass range and one that can lead to degradation of voice.

Key words: patriotism, basso-absolute, singer-titanium, singer-philosopher, Boris Hmyria.

У вітчизняному мистецтвознавстві виконавська, зокрема вокальна, майстерність є галуззю найменш розробленою, незважаючи на те, що кількість опублікованих праць, монографій, статей, присвячених видатним українським співакам минулого і позаминулого століття досить вагома. Автори їх здебільшого детально спиняються на життєвому і творчому шляху митця, дають розгорнену характеристику його діяльності, але як вже готову, завершену, показану на сцені партію-роль чи концертний виступ. Напевне було б більш доцільно поетапно дослідити самий процес формування і визрівання вокально-сценічного образу, відтворити крок за кроком манеру й специфіку виконання різних ролей оперного і концертно-камерного репертуару. Легше дослідити весь цей процес тоді, коли мова йде про сучасних виконавців, тим більше сьогодні, коли є технічна можливість послідовно простежити процес, починаючи від перших репетицій і мізансценних проб до готового спектаклю, зафіксованих на відео. Адже, як відомо, моменту народження художнього образу глядачі не бачать, а спектакль, як і концертний виступ, живе тільки один раз. Навіть якщо він і повторюється, то кожного разу відрізняється від попереднього. Набагато важче працювати над висвітленням подій минулих

часів, коли об'єкт дослідження є вже фактом історії культури. Тоді весь творчий процес вивчається виключно за матеріалами і документами, що збереглися в архівах, у періодичній пресі, в нотатках, листах і висловлюваннях митця, чия творчість аналізується, і людей які цю творчість спостерігали. Велике значення у дослідженні мають і записи на платівках, магнітофонних стрічках, оперні та концертні виступи співака. Слухаючи їх, зіставляючи записи різних років, можна хоча б частково уявити собі масштаб і своєрідність його творчої індивідуальності.

Метою статті є висвітлення складових векторів праці, що становлять універсальність митця-титана, одного з найславетніших українських співаків минулого століття – Бориса Романовича Гмирі (1936 –1969).

Однією з перших публікацій про славетного співака був нарис професора П. Голубєва [5], у 1988-х роках – характеристика його оперного репертуару, який здійснила Л. Архімович [1]. Важливою джерельною базою для осягнення творчої діяльності митця є його листи і щоденники, а також спогади та статті про Б. Гмирю [3; 4].

За тридцять років творчого життя Борис Гмиря проспівав більше 3000 концертів, в яких виконував від 25 до 40 творів, не рахуючи творів «на біс». Він зіграв 37 оперних партій у 840 виставах, а репертуар співака нараховує понад 1200 музичних творів, з яких на сьогодні в його архіві зберігається понад 600 камерних, 85 фрагментів із вокально-сценічних та симфонічних творів. Провідними партіями були: *Тарас Бульба, Максим Кривоніс, Борис Годунов, Руслан, Мефістофель, Філіп, Нілаканта, Вотан, Сальєрі, Іван Сусанін* та інші.

Але вершиною творчості геніального співака і еталоном виконання є його камерні концерти. Зокрема, це моноконцерти: «Великому Кобзареві», «Українська народна пісня і романс», «Микола Лисенко», «Твори радянських композиторів», «Російська народна пісня і романс», «Петро Чайковський», «Модест Мусоргський», «Михайло Глінка», «Олександр Даргомижський», «Сергій Рахманінов», «Зимовий шлях» Ф. Шуберта, «Едвард Гріг», вокально-

інструментальний цикл «П'ятиденка» Д. Шостаковича, «Й. Бах» і «Л. Бетховен» та багато інших.

Над камерними творами Борис Романович працював надзвичайно ретельно: глибоко проникав у суть поетичного тексту, шліфував вокальну інтонацію, доводячи її до довершеності. Співак вивчав фактуру романсу чи пісні, не обмежувався засвоєнням лише вокальної партії, залишаючи фортепіанну для акомпаніатора. Для Гмирі музичний твір це цілісність, де всі складові взаємопов'язані і супровід в свою чергу доповнює концепцію твору манерою гри, стилем виконання. Це виявляється в інтонуванні, фразовому мисленні, динаміці, а також в штрихах і артикуляції. Його спів несе в собі неповторну своєрідність, образність, задушевність. Видатний хоровий диригент Павло Муравський, який тісно співпрацював із співаком, писав: «В його манері співу захоплює глибока виразність, бездоганна вокальна лінія і кристалево чиста інтонація. У Бориса Романовича Гмирі щасливо поєднувався рідкісний артистизм і великий темперамент із почуттям міри і бездоганим смаком [3, с. 384–385]. Він був надзвичайно суворим до себе в питаннях музичної інтерпретації, не дозволяв собі жодних зовнішніх ефектів. Все підпорядковано основному – художньому задумові композитора, а також виразності донесення до слухача музичного твору. Музична інтонація, поетичне слово і тембр у його виконанні становлять неподільну єдність. Особливо важливими для нього були чіткість дикції, чистота мови і виразність слова. Зокрема, співак писав: «...І композитори, і ми вокалісти, повинні дуже уважно ставитися до слова, щоб якнайкраще і повніше передати слухачам його зміст і красу. Донесене, забарвлене голосовими барвами слово б'є прямо в серце, злегка торкаючись розуму. Слово може бути відповідно забарвлене тільки тоді, коли внутрішні переживання актора пошлють відповідні імпульси...» [2].

Та понад-усе Борис Гмиря бережно і з любов'ю ставився до української класики та народних пісень і романсів. Зокрема він наголошував, що основним його завданням тут є: «Змити дилетантський намул з української пісні і подати її у всій добротності народній» [2, с. 8]. Скільки душевного тепла вкладав він

у кожен музичну фразу, у кожне слово. Тому спів Бориса Гмирі зворушує до глибини душі, пробуджує історичну пам'ять, національну свідомість і гордість за свій народ. «В його голосі сконцентровані, весь національний дух українців, генетичний код народу» [3].

Народився Борис Романович Гмиря у відомому історичному містечку Лебедині на Сумщині в родині робітника-каменяра. Пізніше він так згадує своє дитинство: «Злидні були страшні, навіть хліб ділили по шматочку». З особливим теплом згадує співак про свою матір: «Але небезрадісним було моє дитинство і юність. Глибока, ніжна любов матері осявала світлом наше сіре життя». І далі: «Мати зуміла виховати в мені ті якості, які потрібні художникові-творцеві: спостережливість, душевну ніжність і вміння посправжньому любити людей, і всі їхні болі, відчувати їхні переживання, любити й цінувати природу і, як кажуть, відчувати пахощі землі» [3, с. 12].

З одинадцяти років почав працювати, щоб допомогти родині. Лише у віці 27 років отримав атестат про середню освіту. У 1930 році Борис Гмиря, зарахований студентом у Харківський інженерно-будівельний інститут. На четвертому курсі його запрошують на прослуховування до консерваторії в класі професора П. Голубєва, учня італійця Федеріко Богамеллі. За особистим розпорядженням тодішнього наркома освіти М. Скрипника, Гмиря, як виняток, одержує право навчатися у двох вищих навчальних закладах одночасно, які й закінчив з відзнакою. На третьому курсі консерваторії студенту Борису Гмирі запропоновано роботу в Харківському театрі опери, де він і працював до закінчення навчання.

Його слава розпочалася в 1939 році на Всесоюзному конкурсі вокалістів у Москві, де молодий Гмиря стає лауреатом (II премія). Тут же йому пропонують роботу у Великому театрі СРСР, Ленінградському та Мінському оперних театрах, але вибір припадає на Київський театр опери та балету ім. Т. Шевченка. В цьому театрі він працював до 1957 (з перервою у зв'язку з війною 1941–1944 рр.). Від 19 вересня 1943 до 1 червня 1944 року Гмиря працював у Кам'янці-Подільському в міському музично-драматичному театрі,

брав участь у постановці опери С. Гулака-Артемівського «Запорожець за Дунаєм». У 1941 році йому присвоєно звання «Заслужений артист України», 1951 – «Народний артист СРСР», 1960 – нагороджений орденом Леніна, в 1962 – присуджена Сталінська премія.

У 1957 році, у розквіті творчих сил, співак змушений залишити роботу в Київському театрі опери та балету завдяки «колегам» по роботі. Після виходу на пенсію Борис Гмиря інтенсивно гастролює з концертами в містах тодішнього Радянського Союзу, Варшаві, Будапешті, Софії, Братиславі, Мості, Ліберєці, і навіть Кантоні та Пекіні. Твори у виконанні Б. Гмирі включені в найпрестижніші музичні каталоги, а ім'я прикрашає списки найвидатніших вокалістів світу. У 1962 році його ім'я внесене до престижної міжнародної енциклопедії «Who is Who?», 1992 – до списку ста славетних українців за тисячолітню історію України, 2001 – до альманаху «Видатні діячі України минулих століть», 2002 – до альманаху «Золота еліта України».

Остання пісня, яку Борис Гмиря вивчив і виконав за три місяці до своєї кончини, – «Сміються-плачуть солов'ї» на вірші Олександра Олеся, в музичній обробці Г. Жуковського. І співак, і композитор твір цей присвятили Вірі Августівні Гмирі – дружині співака.

Серце Великого співака зупинилося о 13 годині 30 хвилин спекотного 1 серпня 1969 року на 66-му році життя. Четвертого серпня майже в день його народження, піснею «Чуєш, брате мій» у супроводі капели бандуристів вся Україна і весь мистецький світ прощалися з Генієм вокалу Борисом Романовичем Гмирею, якого поховали на Байковому кладовищі у Києві.

І ось, 23–30 листопада 2004 року, стародавній Київ гостинно відчинив двері для обдарованої творчої молоді. Відбулася історична подія – Перший Міжнародний конкурс вокалістів ім. Бориса Романовича Гмирі. Щось символічне і хвилююче відбувалося на Майдані Незалежності і в стінах Національної музичної академії ім. П. Чайковського. В один і той же час на Майдані Незалежності народ України виборював своє право на кращі зміни в своєму житті, а поруч, в стінах музичної академії змагалися за звання кращого,

молоді співаки на Першому Міжнародному конкурсі ім. Б. Гмирі, на організацію якого, на превеликий жаль, спромоглася наша держава аж після 35-ти років від дня смерті славетного співака. Про необхідність проведення такого конкурсу, невтомно нагадувала урядовцям президент фонду Бориса Гмирі, його онука Ганна Принц. Вона оббивала пороги багатьох інстанцій, згуртовуючи довкола цієї справи відомих людей нашої держави: В. Яворівського, Б. Олійника, міністра культури Ю. Богуцького та інших. Організатори постаралися зробити так, щоб тільки що народжений конкурс виглядав досить престижно: Гран-прі – 10 000 \$, Перша премія – 7 000 \$, Друга премія – 5 000 \$, Третя премія – 3 000 \$. Окрім того, були встановлені заохочувальні і спеціальна премія за краще виконання твору з репертуару Бориса Гмирі. До складу журі ввійшли відомі діячі вітчизняної та зарубіжної культури: А. Кочерга – голова журі (Україна – Австрія), В. Буймістер і Л. Венедиктов (Україна), Г. Писаренко та О. Заремба (Росія), М. Стріхарж (Німеччина), та В. Хартл (Австрія).

Спробувати свої сили зголосилися 54 співаки – з України, Росії, Білорусії, Молдови, Вірменії, Казахстану та Китаю. І ось після трьох відбіркових турів названо імена переможців. Гран-прі одержав українець Максим Пастер, що, до речі, закінчив Харківську консерваторію, яку колись закінчив Борис Гмиря. Нині він працює солістом у Великому театрі в Москві. Переможець продемонстрував прекрасне володіння голосом, глибину динаміки. На відміну від інших конкурсантів, його репертуар був досить різноплановим – як за стилем, так і за характером, і все було виконано з великим успіхом. Приходиться тільки дивуватися, чому такий талановитий співак не виступає в наших театрах. Серед чоловіків першу премію отримав Сергій Ковнір (бас), студент Національної музичної академії (клас проф. Є. Мірошніченко). Особливо вдалися йому пісні Г. Свірідова із циклу на слова Р. Бернса. Володаркою першої премії серед жінок стала Анастасія Бакастова, солістка Московського академічного музичного театру ім. Станіславського і Немировича-Данченка. Незважаючи на те, що репертуар третього туру не відповідав вимогам конкурсу (замість трьох творів два), ліризм виконання

захопив журі і слухачів. Хороше враження конкурсантка справила в другому турі, особливо виконанням творів Й. Брамса і П. Чайковського. Другу премію отримав Юрій Барков (баритон) – студент Національної музичної академії (клас проф. В. Буймістера) і сопрано Тетяна Ганіна – солістка Національної опери України. Із небагатьох конкурсантів саме Т. Ганіній вдалося у відповідному стилі виконати арію Баха, одночасно продемонструвати високі вокальні можливості. Третю премію серед чоловіків поділили солісти Національної опери Д. Агеєв (бас) і М. Шуляк (тенор). У Д. Агеєва особливо вдався другий романс С. Рахманінова. М. Шуляку, маючи красивий голос, не вдалося створити переконливого образу – особливо в романах П. Чайковського в третьому турі. Третя премія серед жінок дісталася Тетяні Триногіній, студентці Московської державної консерваторії (клас проф. Г. Писаренко). Дуже добре прозвучав у її виконанні цикл М. Мусоргського «Дитяча» – тонка темброва гра і виразність виконання дозволили їй створити переконливі образи.

З приємністю хочеться відзначити і участь випускника Інституту мистецтв Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника Станіслава Куфлюка (клас ст. викладача М. Стефанюка). Наймолодший за віком і досвідом, він досить впевнено розпочав свій дебют, судячи із реакції і поздоровлень публіки і деяких членів журі. Слід також відмітити високу оцінку членами журі майстерності нашого концертмейстера Тетяни Дранчук.

Підводячи підсумки конкурсу, на жаль приходиться констатувати деякі негативні факти, яких можна було б уникнути. Наприклад: програми деяких учасників конкурсу не завжди відповідали всім вимогам. На жаль, в нас вже стає поганою традицією, що завдає удару по авторитету такого престижного конкурсу – це участь учнів членів журі (учні Г. Писаренко: А. Бакастова – I-ша премія і Т. Триногіна – III-тя премія), (учень В. Буймістера – Ю. Барков – II-га премія). Більшість міжнародних конкурсів виключає можливість участі учнів членів журі, що обумовлюється в умовах проведення подібних заходів на такому рівні. Можливо, оргкомітету конкурсу ім. Б. Гмирі варто було б про це подумати.

А ось враження членів журі.

Анатолій Кочерга (Україна-Австрія): «Я хочу сказати найтепліші слова про Бориса Гмирю. Щасливий очолювати цей конкурс, тому що він був для мене неповторною академією, одним із найулюбленіших моїх виконавців. Я безмежно щасливий ще й тому, що в ці дні проходять надзвичайно важливі події в історії нашої вільної України. Я сподіваюся всім серцем, душою, що ми переможемо, бо нас багато. Конкурс дуже голосистий, є дуже гарні виконавці. Багато з них з України, це ще більше зігриває серце і душу. Існує зарубіжна і слов'янська виконавські школи. Наша ще за радянських часів із центрами Київ – Харків – Одеса – Львів славилася дуже сильними педагогами. І вона, слава Богу, залишається на високому рівні. Я взагалі сказав би, що наша освітня система набагато вища, ніж на Заході. Конкурс буде зростати і набувати сили, якщо його учасники пізнають глибину вокального мистецтва нашого славетного Бориса Гмирі» [6].

А ось думка *Галини Писаренко*, народної артистки Росії: «Цей конкурс збуджує інтерес до камерного виконавства, бо його престиж нині падає і сьогодні вже немає великих імен. Я пам'ятаю, як у Москві співала Н. Дорліак, З. Долуханова, А. Далієв – це були великі вечори. Тепер, як правило, виконавські програми змішані – це і оперні арії, шлягери, вигідні для голосу, тому що конкурс має велике значення для відродження камерного жанру. На мою думку, педагогам потрібно так працювати з молодими виконавцями, щоб вони, по-перше, глибоко розкривали зміст твору і, по-друге, добре володіли іноземними мовами, Шуберта треба співати по-шубертівськи, це ж стосується Моцарта, Баха, Бетговена. Без знання мови – це неможливо. Твори французьких композиторів К. Дебюссі, М. Равеля не звучать російською чи українською мовами. Так само як російська музика не звучить німецькою мовою. Це якраз найуразливіше місце у виконанні учасників конкурсу [6].

І на закінчення хочеться сказати, що більшість наших виконавців орієнтуються на сцену – артистичність, міцне звучання голосу, наносячи шкоду нюансам і техніці. І найголовніше камерна музика вимагає від виконавця

високого інтелекту і високої культури яку на превеликий жаль не завжди прищеплюють в наших мистецьких закладах. Хотілося б щоб Перший Міжнародний конкурс вокалістів ім. Бориса Гмирі став традиційним і послужив якнайкращим прикладом для проведення подібних йому, імені наших славетних земляків: О. Мишуги, М. Менцинського, М. Голинського, М. Старицького (Скала), І. Маланюк та багато інших. Бо найкращим пам'ятником для них залишиться – це наша пам'ять» [6].

Отже основою складових векторів універсальної творчості митця-титана є патріотизм, що загартовується і переростає у висловлення «туги і праці багатьох поколінь¹¹», завдяки чому можемо говорити і про вокальну, вокально-композиторську, педагогічну, епістолярну, художню та раціоналізаторську діяльність Б. Гмирі:

- вокальна: оперна, концертно-камерна, радіо-трансляції та фільмова діяльність;
- педагогічна: не будучи педагогом, був вчителем для багатьох поколінь знаменитостей, таких як М. Гяуров, Є. Нестеренко та ін.;
- епістолярна спадщина: 50 рукописів науково-популярних і мистецьких статей, 8 зошитів-щоденників обсягом 1865 ст., 7000 листів, 3500 офіційних, творчих та протестних листів;
- художня діяльність: художні і скульптурні вироби, а саме – ескізи образів Тараса Бульби в однойменній опері М. В. Лисенка і Максима Кривоноса – «Богдан Хмельницький» К. Ф. Данькевича, гіпсовий бюст спільно з відомим українським скульптуром А. С. Ковалевим;
- раціоналізаторська: різноробочий (матрос, кочегар, вантажник, інженер-будівельник, радіоінженер та багато ін. видів діяльності, що сформували особистість співака-філософа).

¹¹ Вислів видатного українського філософа Юрія Липи (1900-1944).

Список використаної літератури:

1. Архімович Л. Борис Гмиря (в оперному репертуарі) / Л. Архімович . – К. : Муз. Україна, 1981. – 120 с. – (Майстри мистецтв України).
2. Гаврилець Г. О. Борис Романович Гмиря 1903–1969 (бас-кантанте) / Г. О. Гаврилець, Г. В. Принц // Перший Міжнародний конкурс вокалістів імені Бориса Гмирі. – 2004. – №1. – С. 3–4.
3. Гмиря Борис : Статті, листи, спогади / Гмиря Борис ; ред. Б. С. Буряк. – К.: Муз. Україна, 1975. – 432 с.
4. Гмыря Б. Р. Дневники. Щоденники, 1936–1969 / Б. Р. Гмыря; сост. и авт. сопроводительных текстов А. В. Принц; худож.-оформитель О. Н. Артёменко. – Харьков : Фолио, 2010 – 880 с.
5. Голубев П. В. Борис Гмыря / П. В. Голубев. – М.: Гос. муз. изд-во, 1959. – 60 с.
6. [Б. а.] Осяяний ім'ям Бориса Гмирі // Українська газета. – 2004. – 16 груд., № 47 (331). – С.7.

РОЗДІЛ II. СУЧАСНІ ВИЯВИ ВОКАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА

УДК 792.73

Володимир Павліковський

ВПЛИВ ДЖАЗОВОЇ МУЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ НА ФОРМИ ПОПУЛЯРНОЇ, ВОКАЛЬНО-ЕСТРАДНОЇ, РОКОВОЇ ТА СУЧАСНОЇ МУЗИКИ

У статті на основі провідних науково-публіцистичних, методичних видань, праць, досліджень зарубіжних та вітчизняних авторів, висвітлюються основні тенденційні чинники впливу джазової музичної культури на численні форми популярної, вокально-естрадної, рокової та сучасної музики. Окреслено шляхи синтезу з сумісними галузями та галузями музичного мистецтва, музичної культури XX – початку XXI ст.

Ключові слова: джаз, блюз, регтайм, уорк-сонг, свінг, міністрел-шоу, класичний джаз, класичний свінг, бібоп, мейнстрім, кул-джаз, фрі-джаз, ритм-енд-блюз, поп-музика, рок-музика, джаз-рок, ф'южн.

Владимир Павликовский

ВЛИЯНИЕ ДЖАЗОВОЙ МУЗЫКАЛЬНОЙ КУЛЬТУРЫ НА ФОРМЫ ПОПУЛЯРНОЙ, ВОКАЛЬНО ЭСТРАДНОЙ, РОКОВОЙ И СОВРЕМЕННОЙ МУЗЫКИ

В статье на основе ведущих научно-публицистических, методических изданий (работ, исследований) зарубежных и отечественных авторов, освещаются основные тенденционные факторы влияния джазовой музыкальной культуры на многочисленные формы популярной, вокально-эстрадной, роковой и современной музыки. Очерчены пути синтеза с совместимыми отраслями и отраслями музыкального искусства, музыкальной культуры XX – начала XXI в.

Ключевые слова : джаз, блюз, регтайм, уорк-сонг, свинг, минстрел-шоу, классический джаз, классический свинг, бибоп, мейнстрим, кул-джаз, фри-джаз, ритм-энд-блюз, поп-музыка, рок-музыка, джаз-рок, фьюжн.